

Izhaja vsak **torek** in **soboto** v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemnik ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K., in četrtletno 2 K.
Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Brezobrestna posojila.

II.

V svojem članku v št. 72. našega lista, v katerem smo govorili o brezobrestnih posojilih ter zavrnila nesramna »Sočina« pačenja resnice, smo rekli, da se v posebnem članku povrnemo k lažem, katere je zapisala »Soča« v uvodniku svoje 103. številke. Glede Verzegnassijevih dveh predlogov.

O teh predlogih piše »Soča«:

»Lahi so znali pri tem za Furlanijo dobiti še drugo pridobitev. Sprejet je bil namreč predlog poslanca Verzegnassija, po katerem se oprosté v gradiščanskem okraju skozi 10 let zemljiškega davka oni vinogradniki, ki nasajajo vinograde po modernem sistemu, oziroma skozi 6 let oni, ki cepijo trte po novem; dalje se imajo dovoljevati brezobrestna posojila vinogradnikom, ki popravljajo vinograde, pokončane po filokseri, itd. Proti tej dvojni meri se je bil oglasil dr. Tuma, namreč kar se tiče drugega dela predloga.... in potem: »Furlani so torej deležni dovoljene podpore na sploh za celo deželo, potem pa še posebej dobrot Verzegnassijevega predloga«.

Da je to, kar piše »Soča«, gorostasna laž, namreč, da so Furlani deležni »dovoljene podpore na sploh za celo deželo« — ali bolje rečeno posojil, dokazati hočemo z deželnozborskimi stenografičnim zapisnikom v roki. Predno pa to storimo, omeniti hočemo le, da ima »Sočina« članek, ki je zapisal po svoje drugi del Verzegnassijevega predloga, namreč da »se imajo dovoljevati brezobrestna posojila vinogradnikom (v gradiščanskem okraju), ki popravljajo vinograde, pokončane po filokseri itd.« — najbrže prismojene možgane ter da pripisuje take možgane tudi dr. Tumi, o katerem trdi, da se je takemu predlogu uprl, češ, da bi bila to »dvojna mera«, ako bi se Furlanom dovolila posojila za obnovljenje po filokseri t. j. trtni uši pokončanih vinogradov. Saj spozna takoj vsaki pameten človek, da bi bila dvojna mera le takrat, ko bi kdo zahteval, da se slovenskim vinogradnikom, katerim je trtna uš uničila vinograde, za obnovljenje istih dovoli posojilo, a da se tako posojilo odreče fur-

lanskim vinogradnikom, katere je zadela jednaka nesreča, kakor da ne bi bili Furlani jednakovredni deželani goriško-gradiščanske grofovine kakor so Slovenci. Mi pa hočemo biti z dr. Tumo milejši in priznati mu, da ni govoril ali kakor »Soča« piše, da se ni oglasil proti takemu predlogu dr. Verzegnassija, ker ga dr. Verzegnassi — **nikdar** **stavljal** ni. Toliko torej se nam je zdelo potrebno omeniti, da opozorimo svoje čitatelje na gorostasne neumnosti, katere ponuja v enomer »Soča« svojim lahkovernim čitateljem.

Zdaj pa k stvari.

V smislu postave z dne 28. marca 1892 št. 61 se imajo dovoliti brezobrestna posojila iz državnega in deželnega zaloge le onim vinogradnikom, katerim je trtna uš uničila vinograde in kateri si hočejo nasaditi na istem prostoru ali v bližini istega nove nasade z ameriškimi trtami. Ker pa se ni trtna uš v gradiščanskem okraju še prikazala in ni tam uničila vinogradov, nimajo tamošnji vinogradniki pravice do takih posojil. Dr. Verzegnassi bi pa hotel vendarle doseči, da bi tudi tamošnji vinogradniki, katerim ni sicer trtna uš uničila vinogradov, ampak so to učinile druge elementarne nesreče, bili deležni posojila in je zaradi tega dne 4. maja, a ne 5. aprila, kakor laže »Soča«, stavljal predlog:

»Naročase deželnemu odboru, naj ukrene, česar treba, da doseže od c. k. r. vesar:

Dase v političnem okraju Gradiškem dovolé brezobrestna posojila ne samotistim trtorejcem, ki obnové po trtni uši pokončane vinograde, ampak tudistim, ki nasadé vinograde z ameriškimi cepljenimi trtami v zemljiščih, ki so od okužene parcele oddaljena k večjemu 25 kilometrov«.

Ta predlog se je v seji deželnega zbora dne 5. maja nujnostnim potom utemeljeval in so ga italijanski poslanci, ker imajo večino v deželnem zboru, tudi vsprejeli proti glasovom vseh slovenskih poslancev.

Pri vsem pa, da je bil ta predlog vsprejet, je vendar kakor vsak razsoden

človek lahko sprevidi, nesramna laž, trditi, da so vinogradniki gradiščanskega okraja, katerim ni trtna uš pokončala vinogradov, vsled sprejetja tega predloga »deležni« dovoljenih brezobrestnih posojil, kakor to trdi »Soča« slepeč in farbajoč svoje čitatelje. Kajti predno bi bili oni deležni teh posojil, moral bi se zakon z dne 28. marca 1892 št. 61 premeniti. Da se pa zakon premeni, zato je treba najprej, da deželni odbor pri vladi izposluje, da predloži državnemu zboru dotični zakonski načrt in potem je še le vprašanje ako državni zbor tak zakonski načrt tudi v resnici vsprejme. Dosedaj pa ni ne nam ni nikomur drugemu znano, da bi bila vlada državnemu zboru tako premembo zakona predložila, še manj pa, da bi bil državni zbor tako premembo vsprejel. Zato pa ostanejo doslej brezobrestnih posojil deležni le oni vinogradniki na slovenski strani dežele, katerim je trtna uš uničila vinograde. Gorostasna laž in nesramno hujskanje je torej »Sočina« trditev, da so vsled sprejetja dr. Verzegnassijevega predloga deležni brezobrestnih posojil tudi vinogradniki gradiščanskega okraja.

Pa recimo, da bi bili vsled sprejetja Verzegnassijevega predloga v resnici tudi Furlani deležni dovoljenih brezobrestnih posojil, česar pa, kakor smo dokazali, niso, — kaj naj bi naši poslanci drugega storili nego to, da so glasovali proti istemu predlogu? Ali so hoteli morebiti zapustiti deželni zbor ter ga storiti nesklepčnim, da bi tako ostali naši vinogradniki popolnoma s praznimi rokami? Konečno se nam zdi potrebno pripomniti, da je jedino le zasluga naših poslancev, da je prišlo do dovoljenja brezobrestnih posojil, katerih bodo deležni jedino le vinogradniki na slovenski strani naše dežele, tudi zaradi tega, ker so se podali v deželni zbor; ako bi ne bili šli v deželni zbor, bi isti ne bil sklepčen in bi torej ne mogel dovoliti posojil. In kako jih je napadalo dr. Tumovo glasilo zaradi vstopa v deželni zbor, zaradi onega vstopa, kateri je omogočil našim vinogradnikom brezobrestna posojila!!! Glede onih 40.000 K, katere je dr. Tuma predlagal, da naj bi se dovolile kot brez-

obrestno posojilo, povedali smo že v zadnjem članku svoje mnenje; rekli smo namreč, da so bili Italijani, ki imajo v našem dež. zboru večino, letos celo zoper dovolitev 20.000 K ter da so naši poslanci odločno nastopili proti takim nameram italijanskih poslancev hoteč, ako bi Italijani ne odnehali, celo izvajati posledice, kar jedino je Italijane do tega pripravilo, da so se udali. Povedali smo tudi, da se glede dovoljenja denarnih podpor, posojil in drugih kreditov morajo naši poslanci z Italijani že pred javnimi deželnozborskimi sejami dogovoriti ter si jih zajamčiti, ker bi inace vsak njih predlog ki ne bi bil v prid italijanski strani dežele, v javni seji, kjer imajo Italijani večino, propadel; omenili smo tudi, da je to dr. Tumi popolnoma znano, in da mu je tudi znano, da propade in je zaradi tega le slepilo vsak drugi predlog, ki se popolnoma ne ujema z dogovorom med slovenskimi in italijanskimi poslanci pred sejo ter da je moral zaradi tega njegov predlog glede 40.000 K napraviti na vsakega razsodnega človeka in poznavalca naših deželnozborskih razmer le utis pravega in pravega farbanja.

A vzlic temu je prinesla tržaška »Edinost« neko »pojasnilo« iz — dr. Tumove roke, kateremu je kot »nepriistranski« list za taka farbanja vedno na razpolaganje, s katerim hoče naše ljudstvo istotako farbat, kakor je farbal s svojim predlogom v deželnem zboru.

Naši poslanci pa so preresni možje, da bi tem žalostnim junakom sledili na njih potu farbanja, kar bi, ako bi hoteli dr. Tumi v farbanju slediti ter ga celo prekositi n. pr. lahko takó storili, da bi jeden izmed njih v nasprotju s poprej dognanim dogovorom med Italijani in Slovenci predlagal mesto 40.000 K — kar naravnoš 100.000 K.

Zdaj pa pomisli dragi čitatelj, ako se drznejšo pisarja v Tumovem glasilu zavijati take stvari, katere so se obravnavale v javnih sejah deželnega zbora, katere so zabeležene v stenografičnih zapisnikih, ki se vsako leto tiskajo in pošljejo med svet, tako, da se lahko vsakdo prepriča o resnici, kaj naj si mislimo pa še-le o raznih njih spletkarijah, lažeh, zavijanjih,

LISTEK.

Zgodovina tolminske šole.

(Konec.)

Vodopivčev naslednik od 1. aprila do 14. novembra 1897 je bil

3. **Frančišek Dominko**,¹⁾ roj. 4. jul. 1840 v Biljah. Dovršil je trirazredno realko in preparandijo v Gorici. Učniško preskušnjo je dostal 2. sept. 1858 in dobil potem 27. januarja 1859 službo v Kobaridu. Dne 29. jul. 1872 je bil imenovan za nadučitelja. Ko je ustanovil dež. šolski svet 1. 1874 v Kobaridu pripravljalo za učiteljsišča, postavil ji je Dominko-ta za voditelja in učitelja. Dne 21. okt. 1881 je dobil naslov šolskega ravnatelja. Dne 11. marca 1888 ga je imenoval minister po Vodopivčevem odstopu za okr. šolskega nadzornika. Nekaj potem je bil imenovan za vadničnega učitelja v Gorici. Ker je vodil pripravljalo, ostal je tudi kot nadzornik v Kobaridu. V Tolmin se je preselil šele 1. 1895, ko je bil odvezan vodstva omenjene šole.

L. 1897 se je lotila prej trdnega moža nagloma pljučna bolezen. Hujšal je pred očmi, delal pa dokler

¹⁾ Njegovi sprednjiki so bili iz Španskega. Ena družina tega imena se je nastanila v 14. stoletju v Kremoni. Od onod je prišel v 18. stoletju en Dominko v Pevmo. Imel je dva sina. Eden je ostal na domu, drugi, Boštjan po imenu, se je priženil v Bilje. Špansko ime Dormingo so premenili na Laškem v Dominco.

je mogel lešti. Ko ni mogel več, šel je k sinu v Gorico in za nekaj dni, 14. nov. 1897, 'ondi umrl. Prenesli so ga iz prvostolne cerkve v njegovo rojstno vas Bilje k zadnjemu počitku. Za pogrebom so šli med drugimi njegovi stanovski tovariši z dež. šolskim nadzornikom na čelu. Okr. šolski svet je položil svojemu mnogoletnemu udu venec na grob. To je bilo lepó. Ni bilo pa lepó, da so nekateri celó na njegov grob kamenje metali.

Raj. Dominko je bil skromen v živilu in oblačilu. Mnogo je pa izdal za vzgojo svojih otrok. Dičila ga je moška resnoba, ki mu je kot šolniku pristojala.

4. **Valentin Kumar**, roj. 17. jan. 1840 na Banjšicah v kanalskem okraju. Dovršil je višjo gimnazijo in preparandijo v Gorici. Po prestani preizkušnji je bil dve leti za domačega učitelja v Gradišči, potem pa ves čas na normalki, oziroma vadnici v Gorici. Na izobraževališči za učitelje je med drugimi predmeti tudi hrvaščino učil. L. 1898. je šel v pokoj.

5. **Andrej Lašič**, rojen 1. 1870 v Renčah. Dovršil je nižjo gimnazijo v Gorici in učiteljsišče v Kopru. Usposobljenost za učenje na ljudskih šolah si je pridobil 1. 1890. Učiteljevati je začel v Dornbergu. L. 1892 je bil premeščen v Kojsko v Brdih. L. 1896 je dobil službo v Gorici na slovenski šoli v Podturnu. L. 1899 je bil izprašan za meščanske šole in imenovan za vadničnega učitelja. Službo c. k. okr. šolskega nadzornika je prevzel meseca oktobra 1899.

Sklep.

C. k. deželni šolski svet je izdal 1. 1891 navodila, po katerih imajo učitelji izvajati učne načrte.¹⁾ Sklenil je pa taista s to-le opomnjo: »Državni zakon za ljudske šole poudarja v 1. §-u, da je npravno-verska vzgoja jedna najiminenitnejših nalog ljudske šole; zato pa mi na tem mestu znova poudarjamo, da mora biti učitelj tudi pobožen, ako hoče, da bode njegova beseda veljala pri mladini, in ako mu je do tega da reši dobro tudi ta del svoje naloge.

Saj je skušnjava neovrgljivo potrdila, da vsaka človeška oblast, katera ni osnovana na božji in se ne opira na njo, le nekaj časa velja in zgubi svojo moč, ko gojenec sprevidi, da more zvižaja prekaniti pazljivost, ali da je odgojiteljeva modrost vendar le dvomljiva.

Sklepamo ter pravimo, da ne moreš dati svojemu gojencu, ko ga izpustiš iz šole, boljših darov na pot v življenje, ko so: vera v njegov večni namen, želja, da bode od dne do dne boljši, ter sposobnost in veselje dalje izobraževati se in napredovati v vsakem znanju, katero mu more v njegovem stanu prav priti.

S tem sklepam tudi jaz »zgodovino tolminske šole.«

¹⁾ Lehrpläne für Bürgerschulen und Erläuterungen zu den Lehrplänen für die allgemeinen Volks- und Bürgerschulen des Küstenlandes in deutscher, italienischer, slovenischer und kroatischer Sprache. Wien, im k. k. Schulbücher Verlage 1891.

in obrekovanjih, katera se ne dajo kontrolirati?!

In ljudem take vrste naj bi se naše ljudstvo prepustilo v milost in nemilost? — To pa nikakor ne!

Učitelji sotrudniki pri „Tutti frutti“!

(Članek iz učiteljskih krogov.)

V.

Posledice „Tutti frutti“ bomo čutili najbolj mi učitelji. To je tako gotovo, kot je Bog v nebesih. Priprosti človek nam to lahko dokaže z argumenti, katere smo mu dali mi sami. Ni ga dneva, ni je prilike, da bi mi ne tožili, kake težave napravlja dobri šolski vzgoji domača vzgoja, ki je polna slabih vzgledov. No, no, kaj pa „Tutti frutti“!? Kaki vzgledi se pa dajejo tu mladini!? Pa mi poreče „Soča“: „Mi ne pišemo za mladino, mi pišemo za odrasle ljudi“. Da, da, pišete za odrasle ljudi, bere pa mladina. Že više gori sem omenil, da pride časnik večkrat najprej mladini v roke. Stariši pridejo večkrat za otroci do njega. In pa če ga tudi skrijejo, kaj pa to izda v kmečki hiši, kjer ni nič pod ključem in pred otroci, ki vse iztaknejo. Koliko veljajo „Sočine“ besede, kažejo nje djanja. V naš kraj je dobival kmetič iz Gorice časnik, ne da bi ga naročil. Nesel ga je nazaj v „Goriško tiskarno“. Tam so mu rekli, naj ga le bere, če ga tudi ne plača. On odgovori, da nima časa ga čitati, na kar dobi odgovor, da naj ga pa da otrokom čitati. Naš kmetič se jim pa moško odreže: Tega pa ne, raje ga bom metal na ogenj. Ta vzgled pač kaže, kako pišejo za staro in mlado, če jih hoče čitati. No, za vse prav ne! Jaz Gabrščka ne poznam; slišal sem, da ima že tretjo ženo, torej bode imel tudi kaj otrok (Gabršček je še le v drugič poročen, ima otroke, pa, če niso kak čudež, nahajajo se še v taki starosti, ko otrok še ne zna brati! Op. ur.), a stavil bi, ne vem kaj, da pred svojimi otroci „Tutti frutti“ skrbno skriva. Tako delajo tudi „naprednjaške“ korifeje na deželi, v Gorici pa priporočajo kmetom, naj jih dajo otrokom čitati! Kmeti so dobri za strup, gosposki ne.

Vsaka šola mora imeti svojo knjižnico za mladino. Vsako knjigo moramo učitelji pod strogo odgovornostjo skrbno prečitati, da nima za otroke kaj pohujšivega, predno jo uvrstimo v knjižnico. To delajo tudi tovariši „Tutti-fruttisti“. Ako bi jim kdo rekel, da je to pretirana shrupuloznost, bi mu vzeli za zlo in prav bi imeli. To so izpoznali za potrebno izkušeni šolniki; znamenje, kako vestno je učitelju čuvati nad moraliteto mladine. Učitelj, ki bi to dolžnost zane-marjal, bi prišel v neljubo dotiko s šolsko oblastjo. Kako kazni zaslužijo še le učitelji „Tutti-fruttisti“, ki se celo udeležujejo zločina pohujšanja mladine!

Kakor so „Tutti frutti“ nevarni narodni blaginji, tako utegnejo postati usodni posebno nam učiteljem. Dočim se bavi duhovnik z vzgojo in poukom odraslega ljudstva, katero se ne da več pohujšati, je izročena nam učiteljem v vzgojo mladina, katere razum ni še utrjen, da bi mogel zanesljivo soditi, kaj je prav in kaj ni, katere duša je enako dostopna dobrim in slabim vzgledom. Srečen učitelj, kateremu je usoda izročila mladino nepokvarjeno. Temu pač ne velja latinski izrek, ki pravi, da so bogovi napravili vzgojitelja, kogar so sovražili. Ali gorje mu že, če mu zaleze med mladino le peščica pokvarjencev in pohujšancev. Mi učitelji, žal, nismo sami gospodje v šoli, uspeh pouka ne zavisi le od nas. Če je otrok pokvarjen, če se noče učiti, je ves naš trud zastoj. Besedo imajo v šoli tudi otroci. In pa kako besedo! Dočim je učitelj odgovoren za uspeh, se otrok za to kar ne briga. Nadzornik zgrabi zaradi neuspeha učitelja, ne pa otroka. Slaba mladina učitelju neizrečeno otežuje delo, mu kvari zdravje, krajša življenje in uničuje dobro karijero.

Obrnimo to učiteljevo razmerje na duhovnika. Ker ima duhovnik opraviti več z odraslim ljudstvom, mu ne more pohujšanje niti približno tako otežiti dela kakor učitelju. Duhovnik nima nadzornika, ki bi ga hodil na leco ali v spovednico nadzorovat. Tu mu ni treba biti v skrbeh za odgovornost, niti za uspeh. Tega mu neizpodbitno zagotavlja mogočen faktor: strah ljudi pred grehom, pred smrtjo, pred večnostjo. Učitelj mora skušati, da si pridobiva sroa mladine z ljubeznijo, s prizanesljivostjo, z milim ravnanjem; duhovniku ni tega tako treba. Skrb za dušno blaginjo mu žene ljudstvo v okrilje. Ugled je učitelju zklad, ki si ga mora pridobiti. Duhovniku ni treba se za ugled bojevati, daje mu ga njegovo stališče kot namestniku božjemu. Slaba svojstva uničijo učitelju ugled, v duhovniku opravljajočem službo ne vidi ljudstvo grešnega človeka, ampak posredovalca med Bogom in seboj.

Bodi dovolj! Žalostno je, da mora učitelj, hoteč varovati čast in srečo svojega stanu, grajati svoje tovariše v listu, kateri ni stanovsko glasilo, kateri je pa moral z ozirom na blaginjo celokupnega naroda zaklicati tem tovarišem svarilni „Stojte!“ Večje sramote za naš stan, kot je sodelovanje pri tako pogubnih in podlih spisih, si ne moremo misliti. Kaj pa hočete, Vi zaslepljeni tovariši s tem doseči? Ali hočete postati grobokopi našega naroda? Ne verujem. Najbrže se hočete maščevati nad domačim duhovnikom, s katerim živite v očitem ali skritem navskrižju. Ali ste res tako neumni, da menite priti po tej poti duhovniku do živga?! Prazne sanje! Dosežete ravno nasprotno. Škodujete mladini, katere sreči ste obljubili posvetiti svoje moči, sprejemši učiteljski stan, in mečete le sebi kamenje in polena pod noge ter si otežujete že itak težavno delo. Gorje Vam in nam Vašim tovarišem, ako pojde, kar zdaj sejete, v klasje! Ne mislite, da se bode pohujšana mladina in pokvarjeno ljudstvo obrnilo proti duhovnikom in nosilo Vas na rokah. Kaj še! Duhovnike varuje vera, Vas ne varuje nič. Ali hočete vzeti ljudstvu tudi vero? No, potem se ne zaprejo le cerkve, ampak tudi šole. Proč torej od „Tutti frutti“, proč od lista, ki jih objavlja! Živite z domačim duhovnikom v miru, če že ne morete v prijaznosti in prijateljstvu! Ne nasprotujte mu, niti na skritem. S tem koristite najbolj sebi in nam, Vašim tovarišem.

Učiteljstvo in Tumova stranka.

II.

Bližajo se deželnozborske volitve, in zopet je pričela še strastnejša agitacija politikujočih učiteljev. Kot večni žid prepotuje dr. Tuma deželo od enega konca do drugega, prireja politične shode, šunta in seje razpor. Povsod mu je zvest pomagatelj; brez učiteljev ni Tumovega shoda; med glasnimi je učitelj najglasnejši. Upitje, prepiranje, hrupni nastopi so zopet na dnevnem redu. Mnogo učiteljev se je spremerilo v kolporterje „Soče“ in „Primorca“. Znani so nam učitelji, ki vsiljujejo te dve umazani glasili Tumove stranke prirobnemu ljudstvu, ki groze krčmarjem z bojkotom, ako si ne naročijo „Primorca“. V javnih lokalih insultirajo mirne ljudi nasprotne stranke, razsajajo proti duhovščini, obrekujejo in smešijo razne domoljube, ki niso njih mišljenja. Temu se ni čuditi, kajti skoraj vsi ti učitelji so tudi zaupniki Tumove stranke. Ti učitelji-zaupniki pa so se obvezali — kakor je razvidno iz tajne okrožnice izvrševalnega odbora Tumove stranke od 1. junija pr. l. — s svojo moško besedo in svojeročnim podpisom:

1. „Paziti na gibanje agitatorjev in pristašev katerekoli druge stranke ter o vsem poročati izvrševalnemu odboru v Gorici.“

2. Zastavljati vse svoje moči v to, da pridejo na čelo občin, društev, posojilnic, cestnih odborov, šolskih svetov itd. le pristaši „narodno-napredne stranke“.

3. Širiti glasili stranke „Sočo“ in „Primorca“ v najširše vrste naroda.

Tajna okrožnica tudi zahteva od zaupnikov to-le: Vsak zaupnik imej odprte oči in ušesa za vse, kar počenjajo agitatorji ali pristaši katerekoli druge stranke. Vsako količjak sumljivo gibanje je sporočiti takoj izvrševalnemu odboru. Zaupniki naj pridobé vse ljudstvo za našo stranko. To se zgodi najbolje s tem, ako širijo „Sočo“ in „Primorca“, da se ljudje na ta dva lista naročajo in ju pridno čitajo.

Zanimivo je, da nalaga ta okrožnica zaupnikom tudi dolžnost, da spravijo Tumove pristaše tudi v — davčne komisije. To je že nekak atentat na „farški“ denar!

S to okrožnico je organiziral dr. Tuma sistematično razpor in prepir na celi črti. Politični boj je zanesel tudi v društva in korporacije, iz katerih bi morala biti politika popolnoma izključena: v bralna društva, čitalnice, šolske svete, posojilnice, cestne odbore in celo — v davčne komisije. Da bi dosegel svoj namen, vpregel je uboge učitelje v najsrmatnejši jarem politične sužnosti; kajti s tem, da so gori navedeno izjavo podpisali, so se obvezali, da bodo opravljali službo političnih vo-hunov, kar se nikdar ne strinja z ugledom in dostojanstvom učiteljskega stanu. Prevzeli so dalje dolžnost, da zanesó prepir in razpor tudi v nepolitična društva in da bodo širili „Sočo“ in „Primorca“ v najširše vrste naroda.

S tem so postali ti učitelji-zaupniki kolporterji in agenti listov, ki širijo s svojo ostudno pisavo pohujšanje, podivjanost in surovost po deželi, ki blatijo ves duhovski stan, ki proglašajo socialno demokracijo za „največji blagoslov, a slogo med slovenskimi rojaki za „mrtvo lužo“, ki so lani slavje 400-letnice združitve naše dežele z Avstrijo smešili — — —

Ali naj še mirno gledamo, kako škandalozno se ti zapeljani učitelji zlorabljajo v politične svrhe? Ali plačuje ljudstvo učitelje za to, da so oni politični agenti dr. Tume, da sejejo med ljudstvom prepir in sovraštvo, da ostrupljajo z razširjevanjem umazanih listov javno moralo?

Ta škandalozna zloraba učiteljstva mora nehati! Ako nekateri sedanji organi šolskega nadzorstva ne morejo ali ne marajo brzdati teh zbesnelih politikastrov, potem naj se umaknejo drugim.

Dopisi.

Iz zahodnih Brd. — Dne 2. sept. se je tudi v Št. Lovrencu pri Neblem pričelo šolsko leto s sv. mašo, pri kateri so peli jako lepo in ganljivo šolski otroci. Konec sv. maše so zapeli tudi cesarsko pesem in sicer prav navdušeno. Mislim sem si: kdo vé, ali jo bodo v „Legini“ šoli tudi tako navdušeno peli? V „Legini“ šoli tam-le v bližnji „Njivlji“? (recte: Njivlji, Neblo-Njivlje kakor izvaja Rutar). Otroke svoje so vsi stariši vpisali v ljudsko šolo v Krušovlji, razven onih štirih laških ozir. polasčenih družin, ki so pa tudi popred vže svoje otroke pošiljali v šolo ali v Rutarje ali pa v Dolenje. Vendar torej so izdale besede in opominjevanja tamkajšnjega dušnega pastirja do starišev in otrok, na dan prv. sv. obhajila, naj ostanejo zvesti Bogu, da bodo dobri kristjani, zvesti cesarju, da bodo dobri podaniki Njegovi in zvesti svojemu narodu, da bodo vrli narodnjaki, katere bodo vsi spoštovali, tudi narodni sovražniki. Saj res! Izdajic nikdo ne spoštuje — še sovražnik ne — marveč jih vse zaničuje, kakor spričuje zgodovina. Trdno se torej držite, poštteni Nebelci, — da boste mogli v svet z jasnim čelom po koncu. Nikdar ne mislite, da Vam bode pečena piščeta — kot pravi pregovor — v usta letela, če vpišete svoje otroke v Leg. šolo. Tudi bogatejši ali premožnejši ne bodete, kakor ni Černigoj Jožef vulgo Golob in ne bo, če tudi je prodal našim narodnim nasprotnikom svojo lastnino, da so na njej sezidali „Legino“ šolo, kamor bi radi polovili Vaše otroke. Pa niti to naj Vas ne moti, češ, da Vaši otroci ne bodo znali ali

mogli se ženiti (evo namen šole „Legine“) s Furlankami ali Italijankami, niti prodajati češenj v Korminu, kakor je budalostno omenil najhitreje kak — o j v „Friuli Orientale“ št. 143. (z dne 30. jul. t. l.) v svojem dobitu „da Curso“.

Govorilo se je, da začne v „Legini“ šoli v Neblem poduk vže s 1. sept. A ni tako. Najbrže ni še vse končano, kakor slišim, ali pa nimajo otrok, mislim, da bo oboje res. Govori se namreč po slovrenski farni občini, da je šele 7. t. m. pripeljal iz Kormina okence za „Legino“ šolo Kocjančič Jožef iz Šlovenca z bratom svojim Francetom, malo ne veleposesnik. Ubogi revež — je pač moral kaj zaslužiti, da mu ne bodo otroci lakote trpeli. — Pravijo, da se mu je na obrazu bralo, da ga je sram, ko je šel z imenovanimi okencami mimo poznanih ljudi, vzlasti, ko je na lici mesta našel nekega Fr. S. iz Dru. občine Biljana. — Torej ta bo resnična, da ni še vse dogotovljeno. Pa tudi druga bo resnična, če nočeš verjeti Černigoj Jožefu v Golob-u, ki se baha, da imajo na skrivno vpisanih vže 43 otrok, 12 menda celo iz narodne Medane (Medanci jeli res?!), da za 2 leti bodo imeli jih vže 60, ter da bosta 2 učitelja podučevala, in tudi duhovnika bodo imeli in kapelo — srečni Nebelci! — Jaz seveda tega ne verjamem, dokler ne vidim na lastne oči. — Ker „Legasi“ vabijo v svojo šolo z raznimi obljubami šolskih potrebščin, obleke in obuvala, dobro bi bilo, ko bi vodstvo ljudske šole v Krušovlji se obrnilo do ravnateljstva naše vrle šol. družbe sv. Cirila in Metoda za podporo ubožnejšim otrokom pohajajočim lj. šolo v Krušovlji, ako se ni vže. — Kajti, če tudi so trdni, treba je vendar jih še bolj vtrditi. Umestno bi tudi bilo, ko bi toliko „Gorica“ kakor tudi „Prim. List“ odkazala majhen prostor za narodni „ofer“ v ta namen, in mislim, da ne zastoj, če tudi smo z narodnim davkom preobloženi. Tako je videti draga „Gorica“ z „Legino“ šolo v Neblem.

Iz Cerkna. — Slučajno mi je prišla v roke „Soča“ od 7. t. m., v kateri se „več njih“ zgraža nad našim kaplanom g. Kragelj-em in zajedno kajpada tudi nad našo stranko. Ker me včasih zanima, kaj krpučari šestorica naših „naprednjakov“, zato sem si poiskal še dotično številko „Gorice“, v kateri je g. kaplan podal nekaj črtic iz onega „ljubeznjivega“ pisma, to pa da čujem oba zvona. „Sočinemu“ dopisniku noče v glavo, zakaj bi dotičnega pisma, katero izvira od naprednega falota, ne mogla — prepisati kaka ženska roka. — Smešno! Krpučar „Sočinih“ dopisov se je pred časom rotill, da on ni pisal v „Sočo“ in dejal, da je merodajno za — avtorstvo dopisa le, kdor dopis piše oziroma — prepíše. Ah, gospodine tužni! Što čutite? Ali Vas mari zares od jeze in togote, ker Cerkljani ne marajo Vašega recepta — slana vzame? No, pa k stvari.

Pismo — to vemo iz pravega vira — je bilo pisano v hiši nekega nape-njaka, ki se je še nedavno pridušal, da hoče dati slovó napenjaštvu, on in še dva druga farizeja. Za prepisati to pismo pa je bila hitro pri rokah kaka „večna nevesta“ — šivankarica. Ako torej pravi g. kaplan, da je že pismo, v katerem se mu žuga s „Tutti frutti“ ako se bode utikal v njih (napenjakov) zadeve pri shodu, klobasarija, potem pa je dopis iz Cerkna v „Soči“ že prava lumparija. Radi verjamemo in priznamo, da za to „žuganje“ glede shoda s „Tutti frutti“ ni odgovorna cela vaša „stranka“, saj zdražbarije na račun vseh delata le kaka dva... podpis v pismu pa se je menda glasil „ta črn brez suknje“, kakor na vseh družih cerkljanskih dopisih v „Soči“. Tako je torej jeden in isti „klanfar“, ki ima celo vašo — „stranko“ za tepca; kadar pa se mu kaj dokaže, pa hitro stisne rep med noge — pravi možak-značaj! Kaj počenja še petorica rogovi-ležev po krčmah itd., o tem se ne dá govoriti v javnem listu. Vse to spletkar-

jenje, kričanje in pridušanje prinaša „koristi“ k večjemu še krčmarju Petru, ki ga tem možakarjem po kak literček več potoči. Zato pa so tudi deležni njegove vsestranske podpore, ki so pa podobne pénam, ki se naglo raztopé. Peter, Peter, glejte, da se ne namažete!

V novi „korespondenčni filijalki“ tudi že delj časa straši. Direktorčku te „škribarije“ bodi rečeno za sedaj samo to-le: glej da dovršiš, česar si se poprijel, da ne bo zopet pela „repetirka“, ali celo „laufpas“. Saj malo manjka, da ni vreča polna... pa ne breskev iz šolskega vrta, katere, kakor pravijo ljudje, temu strankarskemu gospodu čez vse diše... ne da bi mu bila sadjereja in šola Bog ve kako sveta stvar.

Ta gospod, ki je strankarstvo v Cerknem menda v zakup vzel, si je hotel zagotoviti obstanek shoda, ki je menda napovedan na to nedeljo. Nikakor ne trdim, da ste vsi krivi tega umazanega spričevala za Vašo „stranko“, ali kaj hočete! Ako se Vaši „šarži“ in voditeljsku stranci to umestno zdi, mora se tudi drugim kričaćem, ki imajo sami sebe za norca. Ali se hočete zopet kregati z novim poveljnikom? Ali Vas ni skušnja izučila, ko se je nedavno prvi od Vas v „Soči“ vtopil? Kakor kaže boste kmalu zopet brez „generala“. — Ako pa niste vsi vedeli za to, je še slabše, ker kaže, da imate v svoji stranci tako zalego, ki se poslužuje tako nizkih in podlih sredstev. To je pravcata lumparija!

Vaša stranka da ni cela odgovorna za Vaše brezimno pismo... kako pa torej zahtevate, da bodi n. pr. Cerkljanski g. kaplan za druge odgovoren, ki mu jih podtčitate „iz sosednjih farovžev“ itd. Kje je logika!

Reveže je res pomilovati! Seveda, ker dopisun ni imel nikakega uzroka znesti se nad njim, si je mislil: dajmo pa druge, saj vedli ne bodo ali koga mislimo ali ne, ker farovžev je veliko na Cerkljanskem. Naravno je, da je vse skupaj zlo-dejsko natolcevanje, zato je pa v „Soči“ tudi tako hinavsko zavito, kakor vsi njegovi dopisi.

„Dobro skrij da kdo ne vidi“ je rekel oni deklici „adjutant“, ko jej je oddajal pismo da ga nese na pošto.

Tudi Vam, gospodin direktorček, bode upadel greben! —

Ako ste začeli tako pripravljati pot Vašemu shodu, potem pa: dober tek! Dr. Tumo vedno kličejo na Cerkljansko, kakor svojega mesijo — ali dr. Tumi bodi rečeno: prinesite cerkljanskim napenjakom en koš cekinov in jih razdelite med nje, potem boste pravi mesijas, drugače bi utegnili že po shodu postati družih misli in tedaj utegnate priti pri njih še ob svoj renomé.

Čemu, čemu Vam bo shod? Sto shodov Vam nič ne pomaga, ker z vsemi svojimi recepti ostanete vendar le pravi nazadnjaki, — dve sto let za drugimi. O napredku in složnem delovanju se Vam še nikdar sanjalo ni. Edino soc. demokrati bi Vas še znali rabiti kakor ste jim šli že pred štirimi leti na roke.

Za nazadnjake niso shodi, to bo uvidel dr. Tuma tudi v Cerknem, **narodnjaki** pa se ga bodemo udeležili v kljub Vašim grožnjam po pismih. Sicer je pa resno svetovati dr. Tumi da upošteva, da v Cerknem niso tla za take misijone, zato bi bilo bolje, da si še prej dobro premisli, in se ne peča z našimi napenjakmi, s katerimi se ni šaliti ako — ne teče od mize.

Torej pozor dr. Tuma! Razmere Vam bodo morda znane! — Ker dopisnik „Soče“ ni imel dovolj gradiva za roman, zato naj le še malce „podreza“, utegne zvedeti res še kaj o „romanah“. Dolžni mu ne ostanemo nobene. Gredešalo se bo brez pardona! Do svidenja!

Hribovc.

Iz Vel. Žabelj. 1. sept. 1901. — Neki „visoko učeni“ dopisnik v „Soči“ od 21. avg. št. 97 „iz Vel. Žabelj“ sodi doli z visocega stola naš „klerikalizem“ ter je prorokoval razpad „Bralnega društva“ na isti podlagi. Ker se čutim poklicanega, braniti čast našega društva

hočem spregovoriti par besed na to stran. Društvo se je ustanovilo 25. julija 1897. — 28. avgusta 1898 imelo je svojo veliko veselico a že med letom sta dva izstopila, takoj po veselici pa 15, katere vse šteje dopisnik za „napredne“. Mar je bil tega kriv „razkol“, ki ga še bilo ni? Al. D. je nehal biti ud 1. jan. 1899, Fil. M. je nehal biti ud 1. dec. 1898, a nazaj pristopil 1. apr. 1900, ter je bil do 1. sept. 1900. And. P. mlajši in Ant. Mi. ... izstopila sta 1. februarja l. 1900. — Kje si dopisnik!!! „Soča“ se je opustila in odpovedala 2. aprila leta 1900, in ne kakor dopisnik v „Soči“ trdi, ter da ni bilo najmanjšega odpora. Pač pa so že davno popred odstopivši udje društvo strašili s tem, da ako se „Soča“ v društvu več ne drži, da si jo takoj oni sami naročé. (Dober tek! Op. st.) Zatorej svetujem „Sočinemu“ dopisniku, da naj poišče drugih vzrokov ako hoče kaj dokazati, kajti ti vzroki so mu znani dokaj dobro. Hinavščino naj na svoj rovaš piše, kajti: poznamo se.

Ni mi namen koga zaliti, pa tudi dopustiti ne morem da bi sodbe delali taki ki so par mescev v društvu.

Josip Vrtovec,
blagajničar „Bralnega društva“.

Domače in razne novice.

Cesar na vojaških vajah. — Naš cesar se je podal 13. t. m. zjutraj na vojaške vaje na Oggersko in sicer v Doljni Miholjac Spremlja ga prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand.

Obbletnica po ranjki cesarici Elizabeti. — V torek so se po raznih cerkvah brale sv. maše zadušnice po naši ranjki cesarici Elizabeti. Nj. Vel. cesar je obiskal ta dan kapucinsko cerkev na Dunaju ter tam nahajajočo se dvorno rakev. Pomolil je nekaj časa kolikor pri krsti svoje nepozabne soproge kakor tudi pri krsti pokojnega sina prestolonaslednika Rudolfa. Ob tej priliki je bilo položenih na krsto cesarice Elizabete mnogo prekrasnih in dragocenih vencev, mej njimi od nadvojvodine Elizabete Marije in grofice Lonyay, bivše prestolonaslednice nadvojvodinje Štefanije.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici naznanja: Dne 24. septembra, trideset dni po smrti našega veleljubljenega predsednika grofa Franca Coroninija uredilo je c. kr. kmetijsko društvo slovesno sv. mašo v Njegov spomin.

Sveta maša darovala se bo v tukajšni stolni cerkvi ob 10. uri predp. — Vsi udi so naprošeni vdeležiti se je; društveniki naj se snidejo v tukajšnjem uradu od 9 in 3/4.

Pesniku Simonu Gregorčiču se je zdravje zboljšalo. Veselimo se in čestitamo iskreno.

Osebnost. — Gospod dr. Aleksij Rafael Rojic se je zopet povrnil v Gorico.

Učiteljske vesti. — Definitivno namešćeni so gg. Vilhar Franc v Kronberg, Vodopivec Anton v Voglarje, Urbančič Jos. v Ozeljan, Mermolja Franc v Podlako, Vergna Ida v Št. Andrež, Pfeifer Marija v Opatjeselo, Komac Ljudmila v Črniče, Jug Marija v Osek. Provizorično namešćeni so gg. Kolunjeti Albin v Rupo, Vuga Ivan v Zablje, Cicero Franc v Gabrije pri Ajdovščini, Benko Ivan v Lokavec, Musić Anton v Tribušo, Kumar Rudolf v Grgar, Gregorič Vinko v Miren, Bitežnik Jos. v Bate, Prinčič Olga v Cerovo, Klančič Emilija v Podgoro, Bajc Marija v Renče, Kumar Pavla v Kojsko, Komac Marija v Rihenberg in Strel Hedvika v Grgar.

V drugo plačilno vrsto sta premaknjena gg. Cenčič Davorin nadučitelj v Kojskem in Križman Ignacij nadučitelj v Dornbergu.

Za „Šolski Dom“ je dobil denarničar od Jakob Rejec-a, župnika v Čepovanu 10 K.

Naše upravništvo je prejelo: Anton Batagelj, vikar 10 K; dva komparna Janca pri dobri volji v krčmi Iv. Reščiča v Št. Petru K 260. — Hvala!

Večerni tečaj, katerega bo poučeval g. Albert Žnidaršič in kateri prične 16. t. m. v „Šolskem Domu“, bode obsegal v glavnem:

I. Jednostavno in dvojno knjigovodstvo: praktično uknjiževanje tedenskih in mesečnih dohodkov, različni tekoči računi z edno in dvojno obrestno mero.

II. Trgovsko dopisovanje v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku.

III. Trgovska aritmetika.

IV. Menjično pravo: bistvo in razvrstitev menjic, poroštvo, dospevek, predlaganje v plačilo, indossament, akceptiranje, protest, regres, intervencija itd.

Pri vseh predmetih upoštevale se bodo praktične strani za različne trgovine. — Pouk bode vsak dan od 8 1/2 do 10. ure zvečer; v torek, četrtek in soboto od 5 1/2 do 7. ure zvečer.

Na c. kr. izobraževališču za učiteljice v Gorici se bo 26. t. m. začel tečaj za izobrazbo meščanskih učiteljev.

V tem dvoletnem tečaju se bode poučevalo ob četrth in nedeljah. Oni, ki se hočejo udeleževati tega poduka, naj se oglašijo pri zavodnem ravnateljstvu v času od 19. do 23. t. m.

Poduk bode obsegal matematiko, fiziko, naravoslovje in risanje, z nemškim učnim jezikom.

Deželnozborske volitve na Kranjskem. — Po državnozborskih volitvah ki so za „Narodovo“ stranko tako slabo izpale, je pisal „Narod“, da njegovi stranki pri teh volitvah ni bilo resno, ampak da je hotela s svojim nastopom le izprazniti možniške svojim nasprotnikom in da se le pri deželnozborskih volitvah bode njegova stranka pokazala, koliko da zmore.

In res, pri tolikem kokodakanju „Slov. Naroda“ misliti si je moral vsakdo, da bode ta stranka pri deželnozborskih volitvah izlegla več jajec nego jedno samo. A varal se je oni, ki je tako mislil! Kajti pri deželnozborskih volitvah za kmečke občine, ki so se vršile v četrtek dne 12. t. m., izvoljen je bil od 16 poslancev jeden sam kandidat „Narodove“ stranke, a 15 kandidatov katoliško-narodne stranke.

Imena izvoljenih poslancev ter razmerje glasov priobčimo prihodnjič.

Vinarska in sadjarska društva s sedežem v Brjih napravijo v nedeljo 15. t. m. razstavo sadja in grozdja. V to svrho obrnila so se do c. kr. kmetijske družbe, da bi jim podelila v ta namen kako podporo. Centralni odbor c. kr. kmetijske družbe, pretrsevalje to prošnjo, prepričal se je, da nima, čeravno uvažuje važnost takih razstav, nobenih posebnih zalogov v te namene. Bilo je torej mnenja, da se določijo v ta namen samo tri srebrne in štiri bronaste svetlinje. Odbornik g. E. Klavžar pa je predlagal odboru kmet. družbe, da naj, ako že sam nima zalogov, vsaj toplo priporoči tako prošnjo visoki vladi, naj bi pa ona kaj dovolila v ta namen. In res je visoka vlada dovolila v ta namen 1000 kron podpore. C. kr. kmetijska družba je pa namenila tudi poslati k tej razstavi svoje zastopnike v osehah gg. E. Klavžarja, Dominka, ravnatelja slovenskega oddelka kmetijske šole in pa gosp. Rubbio. Doslej so se štulili kolovodje kakoršni so možakarji: Maks Ličen, učitelj Mužina, da nima pri tej razstavi strankarstvo ničesar opraviti. To so poročali celo v tržaško „nepristransko“ „Edinost“ ter v raznih pismih na privatnike, ki niso njihovega mišljenja. Ko pa so bili glede podpore na konju, mislili so si: zdaj pa s pravo barvo na dan!

Kaj nas pa to briga, če se postavimo s prejšnjim našim zatrdjevanjem v hudo nasprotje, saj smo že itak znani kot značajni možje, ki se znamo če treba obrniti tudi tako kakor nam kaže. Ko so torej zavohali, da je med odposlanci c. kr. kmetijske družbe tudi gosp. Ernest Klavžar, ki se je tako uspešno za to potegoval, da so dobili denarno podporo, menili so, zdaj pa vržemo lahko krinko z obraza, zdaj ko nam je podpora zagotovljena ter brez skrbi lahko pokažemo svoje napredne ročičke. In zares: kakor so sklenili, tako so tudi storili! Spisali so namreč c. kr. kmetijski družbi v Gorici pismo, na katerem sta podpisana značajni učitelj Mužina in značajni Maks Ličen, da so izvedeli, da je c. kr. kmet. družba določila za svojega poverjenika pri njih razstavi med drugimi tudi g. E. Klavžarja. Pisali so tudi — ha, ha! — da je ljudstvo vipavsko vsled tega razburjenje ter rekli, da odklanjajo tak sklep ter da zahtevajo, naj se določi kot odposlanec Oskar Gabršček, češ, E. Klavžar je strankar. Kaj je pa Oskar Gabršček drugega nego strankar, ki se za kmetijsko družbo v Gorici in za kmetijstvo na Goriškem proketo malo zmeni, čemur je najboljši dokaz to, da je bil doslej pri samo jedni seji centralnega odbora c. kr. kmet. družbe, dočim je E. Klavžar vedno tam in ne glede na levo ne na desno vedno zagovarja koristi naših poljedelcev. Oskar Gabršček je sicer jako znan tudi kakor — vesten deželni poslanec, ki svoje poslaniške dolžnosti izpolnjuje do — pičice, kar je dokazal najbolj s tem, da se ni udeležil niti jedne seje petičijskega odseka deželnozborskega, katerega član je, in kateri ima reševati jako važne prošnje, — odseka, v katerem jedinem imajo slovenski poslanci večino. Sicer pa o tem

dovolj! Povemo naj, da smo dobili tudi mi vabilo k tej razstavi katero vabilo naj bi objavili, ali kdaj? V torek opoludne, ko je bil naš list že dotiskan in je rok za oglasitev razstavljalcev le do 12. t. m. določen tako, da nima vabilo, ako bi ga danes prinesli, nobenega pomena več. Torej: naprednjaki povsod jednaki! Koliko se sme kdo zanašati na njih zatrdila, pa lahko vsak posname iz tega, kar smo ravnokar omenili.

Seveda je centralni odbor c. kr. kmet. družbe, spoznavši te strankarske mahinacije, sklenil, da se na to razstavo ne odpošlje noben odposlanec, kakor tudi, da se vsled tega sistira najbrže tudi sklep glede svetinj. Zdaj pa premislite udje omenjenih društev, v koliko se bo prihodnjič oziralo na prošnje za mogoče nadaljne podpore tam, kjer komandirajo in gospodarijo možakarji à la Ličen in Možina, katerim so njih strankarski nameni vse, a Vaše koristi — deveta briga!

Zavist je huda strast. — Število naročnikov na naš list raste od dne do dne. Mi se temu ne čudimo, saj konečno hvala Bogu naše ljudstvo ni vendar še tako sprideno, da bi mu ne presedalo ono duševno jélo in pilo, katero mu prinašata „Soča“ in „Primorec“ v vsaki svoji številki. Da ni to lastniku „Soče“ vseče, je čisto naravno; zato pa se nič ne čudimo smešnim in otročjim napadom na našo tiskarno in na naš list, s katerimi si poskuša hladiti svojo jezico na jako ljubeznjivi način v zadnji št. „Soče“. Tam pravi namreč, da nam gre za denar jako piškavo. No, v denarju v resnici ne plavamo, kakor revež tudi ne plava vsaj v svojem denarju ne, ali čemu si delati skrbi za druge, posebno za nas, ko jih vendar, saj tako mislimo mi, sam ima čez glavo! Naj bode le miren; ako bi nam slučajno tudi kaj okroglega zmanjkalo, k njemu ne pojdemo na posodo po denar, niti ga ne bomo prosili, da bi nam bil za poroka pri kaki posojilnici in če ne zaradi drugega, tudi zaradi tega, ker ne vemo, ako bi nam na njegovo poroštvo kdo kaj dati hotel. Torej brzdajmo svoje strasti, med katerimi je jedna najhujših — zavist.

„Soča“, oziroma kuga goriške dežele je nesramno napadla v št. 102 prvaka goriških Slomškarjev (kakor ona pravi). Mi bi ji svetovali, naj bi raje priobčevala slike svojih pristašev, goriških „Zaveznikov“, pred vsem sliko njihovega prvaka. Podatke naj si preskrbi ne le s trga Cristo v Gorici, ampak tudi s tržaških trgov in ulic, kakor tudi s službenih krajev dotičnikov. Pojasnila dobi pri občanarjih, pa tudi pri c. kr. okr. šol. svetu iz prejšnjih let. V več slučajih so se godile preiskave in celo premeščanja zaradi nelepega življenja dotičnikov — marsikaj je pa ostalo tajno. „Gorica“ se noče omadeževati s priobčevanjem takih podlosti in ne pohujševati mladine; svetuje pa „Soči“, naj bi pometala in čistila svoj hlev.

Ako si domišlja, da na tak način užene tega ali onega, ali celo kateri stan ali stranko, se jako vara. Mi poznamo goriško kloako in vemo, da iz nje ne more prihajati drugo, nego smrad in kuga. Le tako naprej!

Mestno pokopališče. — Tukajšni magistrat naznanja, da se bodo grobovi v prostorih zaznamovanih s črkami E in G, ki so določeni za odrasle ljudi, v teku meseca novembra t. l. prekopali. Ob enem opozarja vse one, ki bi imeli na teh prostorih kake spomenike ter bi hoteli z njimi razpolagati, da to oglaš pri anagrafičnem oddelku tega magistrata najdalje do 30. nov. t. l., ker bi inace potem mestna uprava z njimi razpolagala po svoji volji.

Novo vino. — Tukajšni magistrat razglašja, da je iz zdravstvenih ozirov prepovedano točiti v mestu novo vino do 14. oktobra.

Škrlatica. — Namestništvo v Trstu je izdalo naredbo, da se ne smejo pripeljati na tukajšnje šole otroci iz onih vasi iz okolice, v katerih razseja škrlatica, dokler ta bolezen ne pazeja.

Povodenj. — Vsled neprestanega močnega dežja, ki nas nadleguje že par dni in noči po celi deželi, narasle so vode tako močno, da so prestopile svoje struge posebno reke Ter, Idrija in Birsar ter močno poškodovale poljske pridelke, posebno pa grozdje.

Grozdje trpi pa vsled deževja po celi naši deželi jako ter pomeni to deževje za naše vinogradnike pravo točo.

„Soča“ in — coprnice. — V „Sočo“ pošilja nekdo in „Soča“ obnavlja prevod iz neke nemške socialistične kloake pod naslovom „Trpljenje ženstva v srednjem veku“. Vse take in jednake reči dopušljajo „Soči“ — saj to se vidi na spisih samih — rudečarsko-židovski plačanci z namenom nahujskati ljudstvo

na duhovščino. „Soča“ skrbno stika po potih in sredstvih, kako bi napravila več zdražbe med ljudstvom v prilog „narodno-napredni“ stvari pri bodočih deželnozborskih volitvah. Zdaj si je iztuh-tala novo pot: ženske! Ženstvo treba nahujskati na „farje“, kajti ženske so važen faktor pri — volitvah in ženske se še najtrdnjše oklepajo „farjev“ in cerkve. Zato treba na dan z grozodej-stvi, kakoršna da je doprinašala duhovska oblast v davni, davni preteklosti, grozodejstva, katera se danes ne dajo kontrolirati in je polje rudečarski domišljiji preobširno. Namen pa bi se naj dosegel: naše sodobno ženstvo nažgati proti duhovščini. Ali „Soča“ govori o — coprnica, naše žene in dekleta pa vendar niso — coprnice?! „Sočin“ spis se drgne med drugim ob nazor tedanjih teologov, da „obstoji na svetu zveza mej zlodji in človekom“. No, ta nazor je pač resničen in obstoji tudi danes. Potrjujejo nam ga pa najbolj — stalni sotrudniki „Soče“ in „Primorca“. Ko pa bi prišlo zopet do sežiganja — coprnice, ne vemo, če bi kak plamenček „gromade“ ne dohitel baš coprnice v Gosposki ulici.

Nekdanja in sedanja narodnost na Goriškem. — Narodni boj, ki se že nad dve leti bije na Goriškem, se bje od zmerne narodne stranke za načela, od „naprednjaške“ stranke pa za osebe. Kajti kdor dobro opazuje delovanje obeh teh strank, razvidi takoj, katera deluje le za prospeh in obstanek naroda, katera pa le za koristi in obstanek nekaterih oseb. Nizko je, da niže ni mogoče, da „napredna“ stranka sramoti in ponižuje one može, kateri so že od začetka narodnega probujenja na Goriškem delovali in se za narod tudi gmotno žrtvali! Kdo se ne spominja onih lepih časov, vsaj od šempaskega tabora naprej? Tam si videl na odru odvetnika, duhovna in posestnika, ki so skupno in složno tirjali narodne pravice? Ni bilo narodne veselice, ni bilo izleta, da bi se ne bil tudi duhovnik udeležil in kako mnenje je imelo ljudstvo o tem? „Ta duhoven je korajžen, ta duhoven je narodnjak!“ In zdaj, kako se obnašajo „naprednjaki“, ko zagledajo duhovna, če se vtika v kako društvo? „Ali ga vidiš črnosukneža-farja?! Kaj pa ta ima tu opraviti?“ itd.

Kdo se ne spominja onih časov, ko so v vsaki vasi duhoven, župan in učitelj skupno delovali za blagor občine; ko so si pri pozdravu podajali drug drugemu roko, ko so skupno šli na kozarec dobre kapljice in se tam lepo o cerkvenih, občinskih in šolskih zadevah posvetovali? Takrat so dajali lep izgled mladini in odraslemu ljudstvu. Takrat je bil mir v občini, takrat je bila sreča. Ravno kakor v složni družini, kjer se gospodar in gospodinja ljubita in združena za blagor družine delujeta, tam je mir, tam je blagoslov za nebes! In zdaj? Zdaj, ko hoče „napredna“ stranka „napredovati“, je že tako daleč „napredovala“, da ko se imajo nekateri „liberalni“ župani in učitelji duhovniku približati in se prijateljsko pozdraviti, če le morejo se mu izognejo in odstranijo.

Toda duhovnik je ostal zmiraj oni, ki se drži svojega cerkvenega in narodnega stališča. Duhovnik je vsakemu prijazen, in želi da so mu tudi drugi prijazni. Sploh duhovstvo je bilo in je še vedno delavno in radodarno v narodnem in v vsakem obziru. Dokler je duhovstvo imelo še oni upliv pri narodu, dokler se je složno za narod delovalo, je bila sreča naroda. Ali zdaj, ko „napredna“ stranka hoče vse duhovstvo iz političnega delovanja izbaciti, ono duhovstvo, ki je ledino za narod oral, duševno in gmotno se za narod žrtvalo, ta stranka, ki je provzročila bratomorni boj na Goriškem, ta stranka pač ne more imeti ne uspeha ne sreče in ne obstranka. To se bode tudi prav kmalu pokazalo, a lo naš narod še ni popolnoma izgubljen.

Okoličan.

Nova avstrijska vojna ladija. — V sredo 11. t. m. ob 9. uri dopoludne so v ladjedelavnici sv. Marka v Trstu slovesno spustili v morje novo avstrijsko vojno ladijo „Arpad“. Te slavnosti se je udeležil tudi nadvojvoda Josip Avgust s svojo soprogo, ki je kumovala ladji. Svečanost je dospela na Vrhnice, ko so novo ladjo pozdravile z gromenjem topov pri slavnosti navzoče druge avstrijske vojne ladje.

Družbi sv. Cirila in Metoda so od 13. avgusta do 6. septembra poslali prispevkov p. n. gospoda in društva: Upravišтво „Slov. Naroda“ 257-09 K, obrtno pomožno društvo v Ljubljani 20 K, prof. Fr. Novak v Ljubljani 4 K, posojilnica v Slatini 50 K, posojilnica v Cerknem 20 K, podružnica v Litiji 108 K, podružnica v Gorenji Radgoni 217-30

ženska podružnica v Dornbergu dohodek veselice 84 K, podružnica v Ptuj 39 K (po Sl. N.), bralno in pevsko društvo „Skolj“ v Šmarjah polovico veselicega dohodka 25 K, dr. J. Jamšek v Litiji del nasprotnikove globe v kazenski zadevi 400 K, slov. abiturijentje 1891. l. ob desetletnici 28 K. — Družba je imela meseca avgusta 3725-83 K dohodkov in 4192-74 K stroškov.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Iz Boveca. — Ker sem prestavljen v Trento, in mi je zapustiti Bovec, izrekam tem potom vsem vrlim občanarjem v Bovec in Logu, zlasti pa vrlima odboroma „Del. izobraž. društva“ in „Kat. pol. društva“ svojo najiskrenejšo zahvalo za požrtovalno sodelovanje, želeč, da bi započeto delo obrodilo mnogo dobrega sadu.

Obljubljam, da si bom tudi za naprej prizadeval po možnosti pospeševati dobro, sveto stvar, in v trdnem prepričanju, da boste tudi Vi storili, kar je v Vaši moči, Vam kličem iz dna srca: Z Bogom! Živeli!

Jos. Abram.

Sprejme se učenke na hrano in dobro postrežbo v Križni ulici (via Croce) št. 6 I. nads. nasproti »Šolskega Doma«.

Harmonij

s 5 oktavi v dobrem stanu se odda za 500 kron. Kje, pove uredništvo.

Išče se pridna in čista

dekla

z dobrimi spričevali, katera zna tudi nekoliko kuhati, in 16—18 letna

deklica

za varuhinjo k enoletnemu otroku.

Adolf Ferrant, v Gorici.

OZNANILO.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu v mestu in na deželi, da sem odprl podružnico v Via Duomo nasproti prodajalnice Draščekove. — Priporočam se sl. občinstvu za obilen obisk v mestu in na deželi. Pri-skrbljen sem, tudi z dobrimi delavci. Prodajam tudi profumerije.

Spoštovanjem udani

A. Pucelj brivec.

Sode za vino

razne velikosti se dobi pri

Fr. Rusjan-u, sodarju ulica Vetturini št. 9.

Glasovir

v dobrem stanu se odda za 140 K. Kje, pove uredništvo.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi „Narodna tiskarna.“

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67, prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

Ravnokar je izšla v „Narodni Tiskarni“ knjižica:

TRI IGRE

za žensko mladino.

Prosto poslovenil

E. Klavžar.

Knjižica se dobiva v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, ulica Vetturini 9, in pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku mehko vezana po 40 vin. po pošti 3 vin več.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Mari-janic“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. šte. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izber, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zaves, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Proti malokrvnosti

Železnato vino

lekarnarja G. Piccoli v Ljubljani, dvorn. založnika Nj. Svetosti papeža, po analizi gosp. profesorja Fresenius v Wiesbaden-u

ima v sebi 90krat več železa

kakor druga po reklamni nezasužno sloveča china-železnata vina, katera često nimajo več železa v sebi, kakor vsako ceno namizno vino.

Vsled tega največje jamstvo za izdatnost tega vina pri malokrvnih, nervoznih ali vsled boleznih oslabilih oseb, kakor tudi še posebno pri bledih, slabotnih in bolehalih otrocih.

Dobiva se v steklenicah po pol litra v Gorici pri g. lekarnarju Gironcoli. — Zunanje naročbe proti povzetju. III

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. šte. 25, (v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfū, istersko in dalmatinsko, Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Vezana v platno 2 kroni, oziroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwennerju v Ljubljani in Florjanu v Kranji.

Naznanilo.

Ker se me išče še vedno na Travniku št. 11, kjer sem delal prej in je sedaj tam fotograf Marega, javljam s tem slavnemu občinstvu, da se nahaja moj novi atelijé že dve leti v

Gosposki ulici

št. 7 II. nadstr. v hiši „Gor. ljud. posojilnice“, kjer je tudi „Krojaška zadruga“. Atelijé je v vsakem oziru najmodernejši, najlepši, največji v Gorici, ter urejen velikomestno.

Priporoča se tudi v bodoče naklonjenosti slavnega občinstva, bilježim se z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič,

odlikovani fotografski zavod v Gorici, Gosposka ulica 7.

Olje za sluh

po višjem stabnem zdravniku dr. Schmidt-u

je popolnoma prosto škodljivih tvarin iz eteričnih in rastlinskih olj. To olje je priporočeno po slavnih zdravnikih za ušesne bolezni dr. G. Hammerschmid in dr. Goldmann, kakor najboljši in najgotovješe zdravilo za vse ušesne bolezni ter se vže nad 25 let rabi z najboljšim vspehom.

Steklenica tega olja z navodom vdobiva se po 4 K v lekarni g. CRISTOFOLLETTI v Gorici.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

KADILCI!

ZAHTEVAJTE POVSOD

CIGARETNE PAPIRČKE

V KORIST DRUŽBI SV. CIRILA IN METODA

KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH

GLAVNA ZALOGA:

JOS. ŠTOKA-TRST

Zastopstvo za Gorico in okolico ima

Ant. Jeretič v Gorici.